

POLITIHØGSKOLEN

Kulturdepartementet

NORWEGIAN POLICE UNIVERSITY COLLEGE

https://svar.regjeringen.no/nb/registrer_horingsuttaale/e/H2479768/

Deres referanse:

Vår referanse:
201600393

Sted, Dato
Oslo, 16.08.2016

HØRING – FORSLAG TIL NY ÅNDSVERKLOV

Vi viser til Kulturdepartementets høringsbrev av 17. mars 2016. Politihøgskolen står ikke på høringslisten, men vi har ut fra vårt saksområde merknader til to av punktene i høringsnotatet:

1. **Bruk av verk til etterlysning, i etterforskning eller som bevismiddel (åndsverkloven § 27 annet ledd; forslaget § 4-29)**

Den gjeldende bestemmelsen i åndsverkloven § 27 annet ledd er foreslått videreført i utkastet § 4-29 annet ledd første del:

«Loven er heller ikke til hinder for at verk brukes i forbindelse med etterlysning, i etterforskning, som bevis ...»

Denne bestemmelsen kom inn i åndsverkloven § 27 annet ledd ved revisjonen i 1995 etter et innspill fra Advokatforeningen. Den gir imidlertid ikke noe dekkende bilde av politiets virksomhet, som består både i forebygging, avverging og etterforskning. Politiets oppgaver er listet opp i politiloven § 2, og politiregisterlovens kapittel 6 gir detaljerte regler om når politiets taushetsplikt ikke er til hinder for å utlevere opplysninger.

I de tilfellene der lovgiveren har trukket grenser for politiets taushetsplikt, ville det være uheldig om åndsverkloven skulle være til hinder for å utlevere opplysninger. Man kan tenke seg at politiet i forbindelse med en bistandshandling til annen offentlig myndighet har hjemmel og tjenstlig behov for å dele opplysninger på en måte som krever at man bruker et verk e.l. på en måte som i prinsippet krever tillatelse fra rettighetshaveren etter åndsverkloven. Hvis politiet for eksempel har et personbilde som kan være til hjelp for et annet organ e.l., ville det være merkelig om åndsverkloven ga uttrykk for at en spredning eller eksemplarframstilling som var tillatt etter politiregisterloven, ikke var tillatt etter åndsverkloven. Man kan også tenke seg ikke offentliggjorte åndsverk som dagboksnotater eller e-poster som kan være nødvendig å spre eller fremstille eksemplar av for at politiet eller samarbeidende organer kan oppfylle sine oppgaver.

En regel som viser til politiets oppgaver, bør ikke få betydning for Politihøgskolens

---

POLITIHØGSKOLEN

Pb.5027 Majorstuen, 0301 Oslo
Slemdalsveien 5
Tlf: 23 19 99 00 /Faks: 23 19 99 01
Org. nr: 974 761 017 / Giro: 7694.05.08335
www.phs.no /postmottak@phs.no

Avdeling Bodø

Pb. 6004, 8002 Bodø
Universitetsalleen 1
Tlf: 23 19 99 00
Faks: 75 58 80 30

Utdanningssenter Kongsvinger

Pb. 100, 2201 Kongsvinger
Motjernsvegen
Tlf: 23 19 99 00
Faks: 62 82 59 50

Justissektorens kurs- og øvingssenter Avdeling Stavern

Pb. 204, 3291 Stavern
Fredriksvern Verft
Tlf: 23 19 99 00
Faks: 33 13 43 02

undervisnings- eller forskningsvirksomhet; den vil reguleres etter de vanlige reglene for institusjoner under universitets- og høyskoleloven.

Vi foreslår derfor at utkastet § 4-29 annet ledd første del formuleres slik:

«Loven er heller ikke til hinder for at verk brukes i forbindelse med etterlysning, i etterforskning, som bevis, ved politiets arbeid etter politiloven § 2, ...».

2. Krav om påtalebegjæring for å reise tiltale (åndsverkloven § 54; forslaget § 9-2)

Ved straffeloven 2005 videreførte man ikke ordningen under straffeloven 1902 med å kreve påtalebegjæring fra den fornærmede som vilkår for å reise tiltale i en del straffebud. Derimot har påtalemyndigheten fått en skjønnsmessig adgang til å henlegge straffesaker ut fra en totalvurdering av om allmenne hensyn foreligger når straffebudet har en strafferamme på fengsel i inntil to år eller mindre (straffeprosessloven § 62a). Ett av momentene påtalemyndigheten skal legge vekt på, er den fornærmedes ønske, men dette binder altså ikke påtalemyndigheten.

Som en konsekvens av denne endringen ble åndsverkloven § 54 endret ved straffelovens ikraftsettingslov med virkning fra 1. oktober 2015. Det kreves ikke lenger påtalebegjæring fra den fornærmede for å reise straffesak etter åndsverkloven § 54 (eller noe annet straffebud vi kjenner til).

Utkastet § 9-2 tredje ledd lyder imidlertid (høringsnotatet s. 403):

«Offentlig påtale finner bare sted hvis den fornærmede ber om det, med mindre det kreves av allmenne hensyn.»

I spesialmerknadene til bestemmelsen (høringsnotatet s. 361) heter det:

«Etter tredje ledd finner påtale bare sted hvis den fornærmede ber om det, eller hvis det kreves av allmenne hensyn. Etter gjeldende bestemmelse er også dette hovedregelen, bortsett fra der det foreligger «særlig skjerpene forhold».»

Ordlyden i den foreslåtte bestemmelse synes dermed å gjeninnføre en ordning der den fornærmedes begjæring kan være en prosessforutsetning for å reise straffesak. Spesialmerknadene gir ikke riktig uttrykk for gjeldende rett etter 1. oktober 2015, og vi antar at formuleringen i utkastet og i spesialmerknadene beror på en overseelse.

For ordens skyld nevner vi at straffeloven 1902 hadde detaljerte bestemmelser om hvem som kunne begjære påtale på vegne av foretak, av frister for å fremsette begjæring og konsekvenser av å trekke en begjæring osv. Innfører man nå i åndsverkloven en regel som knytter rettsvirkninger til den fornærmedes begjæring, har man ikke lenger bestemmelser i straffeloven som kan løse spørsmål som kan oppstå. (Straffeprosessloven § 81a gjelder bare for offentlige myndigheter, ikke for private foretak.)

I tillegg kommer at det vil være systematisk uheldig om åndsverkloven skal ha en ordning ikke andre straffebud har. Hensynet til den fornærmede er tilstrekkelig ivaretatt ved at påtalemyndigheten kan legge vekt på den fornærmedes ønske etter straffeprosessloven

§ 62a. Slik utkastet er formulert, fratas påtalemyndigheten på dette felt en skjønnsmyndighet lovgiveren generelt mener påtalemyndigheten bør ha.

Vi foreslår derfor at henvisningen i tredje ledd til den fornærmedes begjæring strykes. Det samme bør gjelde regelen i utkastet fjerde ledd om at en organisasjon kan begjære påtale. Organisasjoners ønske vil være relevante etter den skjønsmessige vurdering av om det bør reises tiltale.

Det medfører at det vil kreves allmenne hensyn for tiltale også når det foreligger særlig skjerpene omstendigheter etter utkastet § 9-2 annet ledd, som har strafferamme på bøter eller fengsel i inntil tre år. Det kan diskuteres om det er heldig å avvike fra straffeprosesslovens ordning, der grensen går ved to års fengsel. Men så lenge departementet ønsker å opprettholde «særlig skjerpene omstendigheter» som kriterium for et strengere straffansvar i utkastet § 9-2 annet ledd, vil det uansett bli resultatet, siden spørsmålet om det foreligger særlig skjerpene omstendigheter hører under straffespørsmålet, ikke under skyldspørsmålet (Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) s. 411). (Det vil altså gjelde selv om man skulle vedta bestemmelsen slik den lyder i utkastet § 9-2.) Uansett bør det antagelig i forarbeidene vises til kriteriene i straffeprosessloven § 62a, slik at man kan dra vekslers på den praksis som etter hvert vil finnes om bestemmelsen.

Vi tillater oss å peke på at hele den foreslåtte bestemmelsen i utkastet § 9-2 vil anses for å ha en strafferamme på tre års fengsel uansett om det konkret påberopes om det foreligger særlig skjerpene omstendigheter. Det vil medføre at enhver straffesak etter bestemmelsen må påtaleavgjøres av statsadvokaten, ikke av påtalemyndigheten i politiet (straffeprosessloven § 66 og § 67). Slik vi ser det, er det ikke en hensiktsmessig bruk av påtalemyndighetens ressurser. Vi har ikke hatt anledning til å diskutere dette spørsmålet med påtalemyndigheten, men nevner at dersom man tar bort «særlig skjerpene omstendigheter» fra utkastet § 9-2 annet ledd, vil straffesaken måtte avgjøres av statsadvokaten bare hvor det konkret foreligger slike omstendigheter som er nevnt i bestemmelsen. Vi nevner også at en del straffebud i spesiallovgivningen eksplisitt er lagt under politiets påtalekompetanse, se straffeprosessloven § 67 annet ledd bokstav c. Men siden dette reiser spørsmål om påtalemyndighetens organisasjon og kompetanse, nøyer vi oss med å peke på problemet.

Med hilsen

Nina Skarpenes

rektor

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:

Morten Holmboe, førsteamanuensis Forskningsavdelingen, morten.holmboe@phs.no